

Forfatter: Brandes, Georg

Titel: Udrag fra Hovedstrømninger. Reaktionen i Frankrig (1874)

Citation: Brandes, Georg: "Samlede Skrifter", i Brandes, Georg: *Samlede Skrifter*, 1899-1910, s. 12. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-brandes05-shoot-idm139713219742320/facsimile.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: Samlede Skrifter

hermed skulde det synes som om de to Lejres Stilling til hinanden var bestemt.

Man sporer, hvorledes Situationen klarer sig, da Talen i den grundlovgivende Forsamling kommer paa Fordrageligheden. I Forslaget til Erklæringen af Menneskerettighederne var en Artikel formet saaledes: »Gudsdyrkelsen hører under Politiet; følgelig tilkommer det Samfundet at ordne den, at tillade én Kirkeskik og forbyde en anden.» Mirabeau angreb denne Artikel med Voldsomhed.

«Jeg vil ikke præke Taalsomhed,» sagde han. «Den mest uindskrænkede Religionsfrihed er i mine Øjne en saa hellig Ret, at Ordet Taalsomhed som Udtryk for den næsten selv synes mig tyrannisk, da selve Tilværelsen af en Myndighed, der har Magt til at taale, altsaa ogsaa til ikke at gøre det, er et Indgreb i Tankens Frihed.» I et følgende Møde gaar han videre endnu: «Man har talt om én herskende Kirkeskik; hvad mener man med herskende? jeg forstaar ikke dette Ord og udbeder mig en Begrebsbestemmelse deraf. Mener man en Kirkeskik, som undertrykker de andre? Men har Forsamlingen da ikke bønlyst Ordet Undertrykkelse? Eller er det Fyrstens Religion, man mener? Fyrsten har ikke Ret til at herske over Samvittighederne eller til at rette Meningerne. Eller tænker man paa Flertallets Gudsdyrkelse? En Gudsdyrkelse er en Mening. Denne eller hin Gudsdyrkelse er et Udslag af denne eller hin Mening. Men en Mening danner sig ikke ved Sammentælling af Stemmer. Tanken tilhører os, er uafhængig og lader sig ikke binde.»

Man ser, hvorledes Modet til at udtale sin Anskuelse i religiøse Anliggender begyndte at prøve sine Vinger.

Her et andet Ekempel paa, med hvilken Fart man saavel i som udenfor Forsamlingen fra en frygtsom Begyndelse hævede sig til Bevidstheden om den store aandelige Omvæltning, der foregik.

I Oktober 1789 stod for Nationalforsamlingens Skranke en besynderligt udseende Deputation i lange Klæder og med østerlandske Træk. Det var Jøder fra Elsass og Lothringen. De anraabte paa deres Troesfællers Vegne om Barmhjertighed. «Højbaarne Forsamling,» sagde de, «i den Eviges Navn, der er Ophav til al Retfærdighed og Sandhed, i Guds Navn, som har givet alle Mennesker lige Rettigheder og Pligter, i Menneskeheden Navn, der gennem Aarhundreder er bleven krænket ved den